Bc. Klára Pajmová
Polovětné gerundiální a –*ing*ové participiální vazby v psaném a mluveném odborném textu / Gerund and –*ing* participial clauses in written and spoken academic discourse
Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav anglického jazyka a didaktiky, diplomová práce, srpen 2013, 85 stran + příloha

Posudek oponenta

Diplomová práce Kláry Pajmové si klade za cíl srovnání polovětných –*ing*ových konstrukcí v mluveném a psaném odborném diskurzu. Vzhledem k nižší míře explicitnosti předpokládá autorka jejich vyšší výskyt v psaném médiu, kde také předpokládá jejich vyšší různorodost a členitost.

Teoretická část je uvedena pouze obecným konstatováním rozdílů mezi psaným a mluveným odborným textem (mluvený je více závislý na bezprostředním kontextu a je proto méně explicitní), tzn. bez konkrétních jazykových projevů. Následuje popis nefinitních konstrukcí v angličtině se zaměřením na diferenciaci gerundia a –*ing*ového participia. Na str. 15 se uvádí, že „*the syntactic behaviour of the gerund and the present participle is relevant for the purposes of this paper*“ – v jakém ohledu je relevantní? Úvod práce také nestanoví, proč je vyloučen jeden člen participiálního paradigmatu, tj. proč nejsou vzata v potaz minulá participia, když např. s pasivními participii se v praktické části pracuje (např. str. 38 a 39). Navíc v teoretické části (např. str. 16 a 17) jsou jako ilustrativní příklady užita právě minulá participia.

Při přehledu syntaktických funkcí gerundia se pracuje s faktem, že mohou být užita v postmodifikační a adverbiální funkci, nicméně není řešeno, že toto jen v případě, kdy jsou komplementem v PP (tento fakt není příliš brán v potaz ani v praktické části), což je fungování na nižší úrovni, než zmíněné ostatní funkce (Formulace na str. 20 dole: *The following chapter is devoted to more complex structures containing non-finite verb forms, namely gerund and* –ing *participial nonfinite clauses.* – implikuje tím autorka, že v příkladech na str. 16, 17, 20 nejde o polovětné vazby?) Proč se opakuje popis syntaktických funkcí gerundia v 2.3.2 a ve 2.4.1? Ve 2.4.2 (str. 28) je participiální –*ing*ové formě připisována syntaktická funkce jmenné části přísudku, nicméně dle příkladu na str. 29 má jít o doplněk podmětu.

Empirická analýza je založena na materiálu ze společenských a humanitních disciplín v mluveném korpusu *BASE* a psaném *BAWE*, a skládá se z makroanalýzy (ta pracuje se subkorpusy – je někde uvedena jejich velikost?) a detailní analýzy sta vět z obou subkorpusů. Výsledky makroanalýzy pro psaný jazyk prezentuje část 4.1 (str. 37 – uvádí celkový počet řádků 3.258, str. 40 pracuje s 3.257), uvádějící tabulku pro nejvíce zastoupené lexémy sloves v –*ing* tvaru (nejfrekventovanější je *being*); dále pak přehled pravostranných kolokátů tohoto slovesa (Tab. 4 a 5), levostranných kolokátů slovesa *speaking* a *looking* (na str. 40 se uvádí, že jsou to jediná slovesa nedoplněná předmětem, ale viz např. (11) na str. 41! Proč byla zvolena právě tato dvě slovesa?

Byla pro Tabulku 3 prováděna nějaká kvalitativní analýza, nebo jde pouze o výsledky vyhledávání tvaru (na str. 33 či 37 chybí jakákoliv specifikace)? Byly např. u *providing* vyloučeny spojky? Jaký význam má zmínka o příkladu (5) na str. 39? Jak jsou chápány pasivní konstrukce – v Tab. 4 tvoří přes polovinu jednotek? Formulace na str. 39 – *The above mentioned findings are supported by the right word-class collocations of* being *in Table 5* – jaký je tedy přesně vztah mezi popisem na str. 38 a 39 a Tab. 5?) Tab. 5 uvádí pravostranné kolokace tvaru *being*, u kterého se v Tab. 3 uvádí 150 výskytů, nicméně (chybějící) součet v Tab. 5 je 154 výskytů. Podobně u *speaking* se uvádí 30 výskytů, nicméně na str. 40 se mluví o 100 konkordancích (?), Tab. 6 opět chybí součet. Jaký má vztah *rurally* a komentář k němu na str. 41 k Tabulce 6?

Analogicky postupuje autorka pro mluvený jazyk v části 4.3, kde je frekvence výskytu tvaru téměř šestkrát vyšší. Ani zde se neuvádí, jak byly jednotky získány a i zde nacházíme nejasné formulace, např ?Formulace *Participial constructions are rare. The other frequent immediate left collocate .. and various prepositions* (str. 58) ?? *Whereras nouns are the most frequent immediate left collocates of* being (str. 58) - jak to víme? Str. 60 – *the last two verbs occurring among the fifteen most frequenty used verbs in Table 10 are* looking *and* talking?? Jak je myšleno vysvětlení absence subordinátorů v mluveném jazyce na str. 61 – *The other possible reason can be that participial constructions do not express more complicated semantic relations*? Dále na str. 61 – *The first conjunction is* when *and it occupies the 56th position. .. The only word that can function as a conjunction in Table 10 is* as – znamená to, že předchozí odstavec neplatí? (str. 61).

Část 4.2 (psaný jazyk) představuje analýzu 133 náhodně vybraných položek z hlediska syntaktické funkce a vnitřní struktury. Pouze v poznámce se uvádí, že větné vzorce nepředstavují valenční struktury, nýbrž povrchové realizace – co vedlo autorku k tomuto řešení? Na jakém základě má smysl rozdělovat přímý předmět od předložkového? Nejzastoupenější jsou vzorce SVO a SVA. (*Intransitive verbs occurred in gerund clauses only five times* (str. 47) - v tab. 8 se zdá, že jsou jen 3?) Analogicky je opět postupováno v části 4.4 (mluvený jazyk). Na str. 35 se uvádí, že gerundia v premodifikaci nejsou *clauses*, 2.4.1(str. 26) je však mezi věty řadí, totéž na str. 49 pro participia!

Část 4.5 pak srovnává oba mody. Psaný jazyk vykazuje vyšší zastoupení –*ing* tvarů, větší lexikální rozrůzněnost. I v této části se setkáváme se závěry, že *prepositions are used in front of gerunds functioning as modifiers or prepositional objects, whereas conjuctions are placed in front of adverbially used participles* (str. 72) – nejsou toto spíše definiční vlastnosti obou forem než závěry analýzy?? *The absence of conjuctions …can signal that participial constructions occurring in the spoken academic discourse do not express more complicated relations* (ibid) . je toto jediné možné vysvětlení?

Obecně je potřeba položit otázku, jaká měla autorka očekávání při zkoumání vnitřní syntaxe – *ing*ových vět, neboli jaký předpoklad měla pro členění povrchové komplementace nefinitního tvaru? S tím souvisí otázka, jak je definována složitost – na jakém základě jsou intranzitivní vzorce považovány za méně *complicated*? Proč se tedy v případě angličtiny hovoří o preferenci tříčlenných struktur?

Jak vyplývá z výše uvedených příkladů, práci charakterizuje ne příliš jasná formulace hypotézy či teoretická část zpracovaná na poměrně bazální úrovni. Nejproblematičtější je ovšem četnost faktických chyb jak v tabulkách, a také nedostatečná explicitnost vysvětlení metodologických postupů. Rovněž komentáře vykazují faktické chyby, četné logické lapsy či jazykové nepřesnosti (např. používání *complicated* (str. 56, 72, 77 aj.), což činí sledování průběhu analýzy a jejích výsledků obtížným a bohužel trochu zastiňuje množství odvedené práce a autorčinu schopnost syntaktické analýzy, která je celkově v uváděných příkladech správná.

Závěr:

Předloženou studii Bc. Kláry Pajmové k obhajobě doporučuji a na základě výše uvedeného předběžně hodnotím známkou *dobře*.

PhDr. Pavlína Šaldová, Ph.D.

V Praze, 8. září 2013